

astfel calitatea vieții. De asemenea, îi va ajuta să învețe diferite strategii de coping prin care să trateze situația în mod eficient. Astfel, va ajuta la creșterea calității vieții lor, precum și a copilului.

Bibliografie:

1. BEȘLEAGA, D. Dificultățile relațiilor interpersonale în vârsta preadolescentă. În: Psihologie Pedagogie Specială Asistență Socială, 2009, nr.2(15), p.72-76.
2. BONCHIȘ, E. Familia și rolul ei în educarea copilului. Iași: Polirom, 2011. 424 p.
3. CALARAȘ, C. Formarea culturii relațiilor intergeneraționale. Pedagogia și sociologia educației familiale. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2017. 304 p.
4. CUZNEȚOV, L. Consilierea parentală. Ghid metodologic. Chișinău: Primex-com SRL, 2013. 110 p.
5. CUZNEȚOV, L. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2008. 624 p.
6. DOLEAN I. Meseria de părinte. București: Aramis, 2002. 96 p.
7. DUMITRU, I.A.I. Consiliere psihopedagogică. Baze teoretice și sugestii practice. Iași: Polirom, 2008. 332 p.
8. Strategia intersectorială privind dezvoltarea abilităților și competențelor parentale pentru anii 2016-2022 (Hotărârea Guvernului nr. 1106 din 03.10.2016, pct.2).
9. PATTERSON, C.H. Do we need multicultural counseling competencies? In: Journal of Mental Health Counseling, 2004, vol.26, no.1, p.67-73.
10. GHERGUȚ, A. Evaluare și intervenție psihoeducațională. Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii. Iași: Polirom, 2011. 284 p.
11. HOLDEVICI, I. Psihoterapia cognitiv-comportamentală. Managementul stresului pentru un stil de viață optim. București: Editura Științelor Medicale, 2005. 591 p.
12. IONESCU, G. Psihoterapie. București: Editura Științifică, 1990, p.8-38.
13. www.parinti-preadolescenti.info.md
14. РАЙГОРОДСКИЙ, Д. Подросток и семья. Хрестоматия. Самара: Бахрах-М, 2002. 656 с.
15. COCORADĂ, E. (coord.). Consilierea în școală – o abordare psihopedagogică. Sibiu: Psihimedia, 2004. 244 p.
16. BEȘLEAGA, D. Op.cit.
17. VRĂSMAȘ, E.A. Consilierea și educația părinților. București: Aramis, 2002. 176 p.
18. БАРКАЕВА, И.Л. Психолого-педагогические условия формирования готовности педагога-психолога к работе с девиантными подростками. Докторская диссертация. Калининград, 2009. 240 с.
19. VRĂSMAȘ, E.A. Op.cit.
20. DUMITRU, I.A.I. Op.cit.

METODE EFICIENTE DE ANTRENAMENT AUDITIV-VERBAL. METODA LING

Bodorin Cornelia,
doctor în psihologie (psihologia specială),
conferențiar universitar,
IMSP IMU
Ciubotaru Natalia,
lector univ.,
Catedra Psihopedagogie Specială,
UPSC ”Ion Creangă”

Rezumat

Reabilitarea auditiv-verbală a copiilor cu deficiențe de auz timp de mai multe decenii este una dintre cele mai importante probleme în pedagogia corecțională, în special a surdopedagogiei.

Specialiștii în educația copiilor cu deficiențe auditive consideră Metoda Ling ca fiind una dintre cele mai eficiente metode de antrenament auditiv și datorită faptului că este secvențială, ordonată și consistentă. Vizează patru aspecte ale comunicării verbale: acuratețea, viteza, economia de efort (absența mișcărilor

articulatorii exagerate) și flexibilitatea. Se dorește, prin această metoda, să se dezvolte la copil abilitatea de a-și controla vocea și de a utiliza caracteristicile suprasegmentale ale limbajului (tăria, intensitatea).

Cuvinte cheie: *dizabilitate de auz, câmp auditiv, antrenament auditiv-verbal, abordarea complexă, pattern-urile vorbirii.*

Summary

Auditory-verbal rehabilitation of children with hearing impairments for several decades is one of the most important issues in correctional pedagogy, especially deaf pedagogy.

Specialists in the education of children with hearing impairments consider the Ling Method as one of the most effective methods of hearing training and because it is sequential, orderly, and consistent. It covers four aspects of verbal communication: accuracy, speed, effort saving (absence of exaggerated articulatory movements), and flexibility. It is desired, through this method, to develop in the child the ability to control his voice and to use the suprasegmental characteristics of the language (strength, intensity).

În ultimele trei decenii s-au amplificat preocupările față de particularitățile proceselor psihice la persoanele cu deficiențe auditive, contribuție majoră având cercetările savanților autohtoni Bucun N., Păunescu C, Stanică I., Pufan C, Verza E., cât și cei de peste hotare: Кузмичева Е., Шматко Н., Снезина Н., Богданова Т., Нудельман Н.Н., Mayer P., Lowenbraun S., Tucker I. ș.a..

De altfel, întreaga problematică a disfuncției senzoriale astăzi este reluată și aprofundată în multiple cercetări, accentul căzând pe dezvoltarea auzului restant, limbajului verbal, compensarea și dezvoltarea proceselor de cunoaștere, formarea personalității copiilor cu surditate și integrarea lor socio-profesională. O importanță deosebită o are abordarea complexă a utilizării metodelor de predare la persoanele cu dizabilități de auz, ce este deosebit de relevantă, deoarece aceasta va asigura în mod instrumental utilizarea tuturor posibilelor soluții (compensatorii) de dezvoltare a copilului, pe baza analizatorilor intacti.

Până în prezent, există o varietate de metode de reabilitare și învățare a copiilor cu deficiențe de auz. Remarcabil este faptul că principalele abordări ale învățării preșcolariilor cu deficiențe de auz în surdopedagogie se bazează pe cercetarea savanților psihologi, surdopedagogi notorii care au adus un aport științific remarcabil în domeniu. Cercetătorii consideră principial evidențierea modelelor speciale de dezvoltare a auzului la preșcolari, prin asigurarea dezvoltării multilaterale, complexe pe baza de recuperare a problemelor existente. Dar există, de asemenea, diferențe între metodele de predare și dezvoltare, care pot, în viitor, să influențeze posibilitățile de adaptare deplină la cerințele societății moderne. [2, p. 133]

O atenție majoră revine metodelor de stimulare auditivă, dat fiind faptul că prin aceste activități se contribuie la dezvoltarea abilității de a-și controla vocea și de a utiliza caracteristicile suprasegmentale ale limbajului (tăria, intensitatea) la copilul cu dizabilități auditive.

În continuare vom examina pozițiile principale ale metodelor de educație și învățare a copiilor cu deficiențe de auz.

Câmpul auditiv normal

În audiometrie se folosesc două tipuri de grafice: graficul lui Wegel și graficul american. Pe graficul lui Wegel se notează două curbe: curba pragului de audibilitate minimă și curba pragului de audibilitate maximă. Aceste curbe se obțin astfel: se dă un sunet începând cu intensitatea de 0 dB și se urcă treptat intensitatea până începe subiectul să perceapă sunetul. Procedura se repetă pentru fiecare frecvență, obținându-se astfel pragul de audibilitate minimă. Se amplifică intensitatea până la atingerea pragului dureros care este de fapt pragul de audibilitate maximă. Cele două curbe sunt aproape parabolice, având o zonă optimă pentru frecvențele între 1000-2000 Hz și întâlnindu-se la extremități. [4, pag. 81]

Pe grafic se poate identifica zona conversațională care coincide cu zona hipersensibilă din câmpul auditiv și se întinde de la 250 Hz la 4000 Hz, cu un maximum de utilizare a frecvențelor mediane 1000 și 2000 Hz.

În audiometrie se folosește mai frecvent graficul american în care axul de 0 dB reprezintă curba pragurilor minime ale individului cu auz normal și nu 0 db cum este în graficul lui Wegel, ci diferența dintre această intensitate și pragul normal, adică pierderea auditivă în dB.

Tipuri de conducție

Din punct de vedere audiometric urechea poate fi stimulată pe două căi: prin intermediul conducției aeriene și prin intermediul conducției osoase.

Conducție aeriană. Acest mod de stimulare se realizează prin intermediul căștilor. Presiunea sonoră a aerului parcurge conductul auditiv extern și urechea medie, stimulând cohleea. În acest mod se realizează testarea sistemului auditiv în totalitatea lui.

Conductibilitatea osoasă. Când urechea este stimulată pe cale osoasă cu ajutorul unui vibrator plasat pe mastoidă, se stimulează direct cohleea ocolindu-se mecanismul de transmisie. Astfel se testează funcția neuro-senzorială. [1, p. 87]

Stabilirea pragului auditiv

Pragul auditiv se obține prin metoda “zece jos, cinci sus”, se referă la numărul de decibeli cu care se modifică sunetul prezentat subiectului. Se utilizează diferite scări decibelice dar în mod mai frecvent scara în dB HL – nivelul auzului (Hearing Level), care măsoară nivelul sunetului prezentat prin intermediul căștilor și scara în dB SPL- nivelul de presiune al sunetului cu nivel de referință 20 microPa (Sound Pressure Level).

- Prima ureche testată – se recomandă să fie urechea cea mai bună sau urechea dreaptă dacă nu sunt cunoscute diferențele dintre cele două urechi.
- Nivelul inițial – se alege un nivel ușor de auzit, de exemplu, 40 dBHL. Dacă subiectul nu răspunde se crește intensitatea în trepte de câte 20 dB până aude.
- Lungimea semnalului – o durată de 1-3 sec.

- Lungimea intervalului – o durată de 1-5 sec. între două semnale succesive.
- Metoda de răspuns – de preferat ar fi un răspuns silențios care să corespundă ca și durată, duratei semnalului prezentat, de exemplu, subiectul să țină butonul apăsat sau un deget ridicat pe toată durata semnalului. Răspunsurile zgomotoase, de tipul “da, aud” sau lovitul în masă cu rigla sunt de evitat, întrucât ele nu pot să reprezinte lungimea semnalului și pot afecta pragul auditiv.
 - Frecvențele de testare sunt: 1 kHz, 2 kHz, 4 kHz, 8 kHz, 250 kHz, 500 kHz, pentru conducția aeriană; după care se verifică la prima ureche testată răspunsul la frecvența de 1 kHz, 2 kHz, 4kHz, 500 kHz pentru conducția osoasă.
 - Procedul de lucru – când subiectul a auzit semnalul la o anumită frecvență și a răspuns, nivelul se coboară cu 10 dB și se prezintă din nou semnal. Se repetă procedura până când subiectul nu mai răspunde. Din acest moment nivelul se ridică în trepte de câte 5 dB până se obține din nou un răspuns, apoi se coboară cu 10 dB. Această metodă “zece jos, cinci sus” se repetă până când se obțin două răspunsuri la trei prezentări corespunzătoare unui nivel dat în dB. [4, p. 116]

Prezentăm în continuare metoda Ling aplicată primar de Pat Love în anul 1910 și mai apoi dezvoltată de Daniel Ling și A. Ling în anul 1978.

În lucrarea sa științifică, Daniel Ling a demonstrat în mod convingător legitimitatea teoriei percepției motorii. Pentru a arăta o interacțiune clară între voce, reproducție și vorbire, ei au efectuat un studiu comparativ cu două grupuri identice de copii cu zvonuri reziduale cu vârste cuprinse între 5 și 7 ani. Copiii unui grup au fost numiți "comunicatori (sau vorbitori)", iar copiii unui alt grup - "ascultători sau (receptori)". "Vorbitorii" au reprodus verbal informația percepută de ei, în timp ce "ascultătorii" trebuiau să arate o comprehensiune a acestor mesaje constante doar prin semne, indicând obiecte sau imagini corespunzătoare. După câteva activități, s-a constatat că "vorbitorii" au avut progrese semnificative atât în pronunție, cât și în diferențiere cu ajutorul auzului, în timp ce "ascultătorii" au avut succese minore în pronunție și nu au obținut niciun succes în comprehensiune. [6, pag. 93]

Pentru practicarea dezvoltării auzului, aceste rezultate semnifică că dezvoltarea complexă atât a auzului, cât și a limbajului de la bun început poate fi mult mai eficientă decât dezvoltarea doar a auzului. Autorul metodei menționează, de asemenea, că activitățile de pronunție și articulare (ARL), chiar și cele petrecute în afara dezvoltării auzului, pot aduce rezultate majore în această direcție.

Cu toate acestea, nu ar trebui să se înțeleagă distorsionat rezultatele cercetătorului, precum că copiii cu auz rezidual pot învăța să vorbească clar, doar numai atunci când sunetele sunt decodificate de către urechea protezată.

O metodă extrem de eficientă, propusă de specialiștii (Pat Love, Daniel Ling) în educația copiilor cu deficiențe auditive, este Metoda Ling. La fel ca și în cazul dezvoltării limbajului, în cazul terapiei acestuia se impune respectarea principiului conform căruia fiecare achiziție se bazează pe cele din stadiul anterior. Dacă urmează să fie luat în sarcină un copil deficient de auz, cu o vorbire neinteligibilă, la care rezultatele sistemului educațional în care a fost integrat nu au dat rezultate se impune stabilirea a ceea ce copilul poate să realizeze cu succes. [6, pag. 121]

Pentru a se stabili tipul potrivit de antrenament auditiv-verbal care să asigure creșterea eficienței intervenției se recomandă soluționarea următoarelor aspecte:

Care sunt abilitățile (priceperile) copilului până în acel moment și care este nivelul acestora?

Metoda Ling este considerată ca fiind una dintre cele mai eficiente metode de antrenament auditiv și datorită faptului că este secvențială, ordonată și consistentă. Vizează patru aspecte ale comunicării verbale:

- acuratețea,
- viteza,
- economia de efort (absența mișcărilor articulatorii exagerate)
- flexibilitatea.

Se dorește, prin această metoda, să se dezvolte la copil abilitatea de a-și controla vocea și de a utiliza caracteristicile suprasegmentale (tăria, intensitatea).

Pentru ca o metodă de antrenament auditiv-verbal să fie eficientă, trebuie să prevadă ordinea și succesiunea pattern-urilor vorbirii dar și modalități eficiente de evaluare. Metoda Ling constă într-un model de dezvoltare a vorbirii compus din șapte stadii care prevăd achiziții la nivel fonetic și fonologic. Fiecare stadiu conține un număr de comportamente țintă. Pentru a atinge un comportament țintă, copilul trebuie să stăpânească o serie de preabilități. Terapeutul este cel care selectează cea mai adecvată modalitate senzorială pentru realizarea input-ului și output-ului dar și pentru feed-back.

În cadrul nivelului fonetic se evaluează și se stabilesc principalele obiective:

- nivelul controlului neuromuscular al copilului;
- sunetele care trebuie învățate.

Analiza fonetică vizează următoarele pattern-uri ale vorbirii: *nonsegmentale și segmentale*. În cazul pattern-urilor nonsegmentale se au în vedere așa numitele “sunetete fără înțeles”. Itemii urmăriți prin analiza fonetică la acest nivel, care vor constitui pașii antrenamentelor viitoare sunt:

- vocalizări spontane;
- vocalizări la cerere;
- control asupra intensității vocale;
- controlul asupra tăriei emisiilor vocale.

În cazul pattern-urilor segmentale sunt vizate “sunetele cu înțeles”. Itemii analizei fonetice sunt:

- ✓ capacitatea copilului de a diferenția sunetele vorbirii;
- ✓ capacitatea de a repeta corespunzător pattern-urile vorbirii;
- ✓ capacitatea de a alterna pattern-uri ale vorbirii cu altele la o rată acceptabilă;
- ✓ dacă segmentele pot varia în durată, intensitate, tărie.

Nivelul fonologic are ca obiectiv principal generalizarea sunetelor care au fost exersate într-un anumit context prin includerea lor în comunicarea cotidiană realizată prin limbajul oral, ținând seama de faptul că diferitele aspecte ale limbajului oral, propice exersării achizițiilor sunt: conversația, narațiunea, descrierea, întrebările și/sau explicațiile.

La nivel fonetic sunt urmărite obiectivele:

- obiectivul suprasegmental (se lucrează asupra tăriei apoi asupra intensității);
- se produce corect fiecare vocală în mod izolat;
- se repetă, în mod corect, fiecare vocală;
- se elimină nazalizarea din pronunție prin exerciții specifice;
- se selectează și se lucrează cu consoanele surde;
- se lucrează ulterior cu consoanele sonore.

Fiecare obiectiv privind preabilitățile este notat pe un cartonaș. La fiecare ședință de antrenament se evaluează nivelul de atingere a obiectivului, ceea ce constituie criteriu de trecere la un alt obiectiv. Pentru evaluare se folosesc criteriile:

Q = 90-100%, înseamnă acuratețe/consistență

Q+ = 55-89 % acuratețe/consistență

Q- = 0-54 % acuratețe/nesatisfacător.

Pentru a se trece la următorul nivel de preabilități trebuie să se obțină 3Q într-o ședință, obiectivul atins de către copil este afișat la vedere și este recompensat imediat. La sfârșitul anului de studii, primii trei copii din clasament primesc un premiu. În cadrul programului este absolut necesară munca zilnică a părinților. Întreaga procedură descrisă corespunde *nivelului elementar*. La nivel gimnazial, i se solicită copilului să generalizeze utilizarea sunetelor de care dispune prin utilizarea fie a unei liste de cuvinte, fie prin lucrul cu cuvinte despărțite în silabe, fie lucrând pe texte de citire, istorie sau chiar matematică.

Mai jos prezentăm conținutul adaptat al Metodei Ling la condițiile sistemului educațional al Republicii Moldova.

Această metodă am aplicat-o în cadrul Instituției de Intervenție Timpurie nr. 167 pentru copii cu deficiențe de auz și deficiențe multiple, mun. Chișinău. Participanții la studiu au fost 8 preșcolari cu dizabilități auditive cu vârsta cuprinsă între 6-7 ani. Dintre aceștia, 2 copii prezentau

dizabilitate auditivă profundă bilaterală și sunt purtători de implant cohlear unilateral, 4 prezentau hipoacuzie neurosenzorială profundă bilaterală și sunt protezați cu proteze auditive retroarticulare digitale, și 2 copii cu hipoacuzie medie, și sunt protezați cu proteze auditive auriculare.

Ca urmare a studiului în baza dezvoltării percepției auditiv-verbale s-au obținut următorii indicatori generali. În studiu a fost folosit material lexical fără înțeles, adică pattern-uri nonsegmentale:

Rezultatele sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Citire labială + percepție auditivă	30,2 %
Citire labială + gesturi + percepție auditivă	23,2 %
Citire labială + gesturi	18,2 %
Numai citire labială	14,7 %
Numai gesturi	7,0 %
Numai percepție auditivă	4,5 %
Gesturi + percepție auditivă	2,2 %

Tabelul 1. Rezultatele obținute în urma aplicării Metodei Ling

Rezultatele acestui studiu sugerează că cel mai favorabil pentru copiii surzi care nu au tulburări suplimentare de dezvoltare este citirea simultană sincronică de pe buze și percepția auditivă (30,2%). Există un plus semnificativ la acest lucru: dacă gesturile sunt adăugate la pronunție, atunci comprehensiunea obținută prin auz dispare (2,2%). Acest lucru se datorează faptului că mobilitatea gesturilor este foarte diferită de cea a mobilității verbale.

În concluzie putem spune că studiul prezentat completează seria de probe care confirmă efectele Metodei Ling. Aceste schimbări timpurii deosebit de importante sugerează că Metoda Ling poate reprezenta o intervenție scurtă și eficientă. Îmbunătățirile semnificative observate atât în percepția auditivă cât și în cogniție, atenție, și comportament, arată clar faptul că, Metoda Ling are efecte pozitive la copiii cu deficiențe auditive și poate fi considerată un instrument dovedit științific și aplicat în educarea și învățarea acestei categorii de copii.

Bibliografie:

1. ANCA M. Intervenții psihopedagogice în antrenarea funcțiilor auditiv-verbale. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.
2. BENESCU C. - Probleme metodice de tehnica vorbirii și labiolectura, București, E.D.P., 1983.
3. BODORIN C. Surdopsihologia. Ed. Valinex, Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-9948-7-3.
4. POPA, M. Orientări actuale în dezvoltarea limbajului copilului deficient de auz. Revista de Educație Specială, nr.2. București: IRESPH, 1992.
5. КАРПОВА Г.А. Основы сурдопедагогики. Екатеринбург 2008. - 354 с. ISBN 978-5-901487-46-4.
6. ЛЕБЕ АРМИН Развитие слуха у неслышащих детей: История. Методы. Возможности; Изд-во: Издательский центр "Академия", 2003. ISBN 5-7695-1057-9.